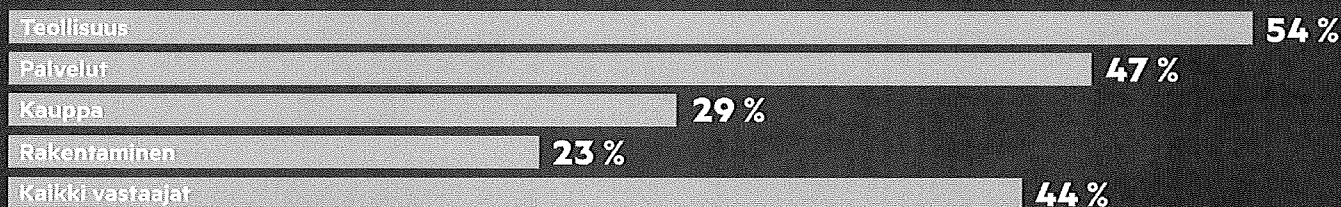

AAMULEHTI

AIKA JOUSTAA

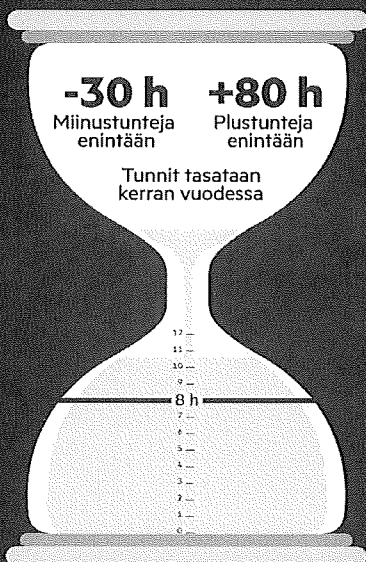
TYÖAIKAPANKKI. MILTÄ TUNTUISI, JOS TYÖPÄIVÄN PITUUS OLISI OMAN VALINNAN MUKAAN 4–12 TUNTIA? TYÖ RULLAA, KUN PYSTYY VAIKUTTAMAAN OMAAN TYÖAIKAANSA. TYÖAIKAPANKIT OVAT VIELÄ HARVOJEN HERKKUA. UUTiset A6–8

Onko yrityksessänne käytössä työaikapankki? *

Esimerkki sastamalalaisen Lojerin työaikapankista

Sairaalakalusteita valmistavan Lojerin normalityöaika on 8 tuntia, mahdollisuus tehdä töitä 4–12 tuntia päivässä

TYÖNTEKIJÄN PLUSSAT

Työajan jousto

Voi vaikuttaa omaan työaikaansa. Tunteja voi kerryttää säästöön ja käyttää tarpeen mukaan. Pankista voi myös lainata tunteja.

Jaksaminen

Joustavuus parantaa työssä jaksamista ja viihtymistä. Yliröiden tekeminen vähenee.

Lomautustarve vähenee

Töitä paiskitaan sesonkina. Hiljaisena aikana otetaan säästöä olevia tunteja. Lomautustarve vähenee.

TYÖNANTAJAN PLUSSAT

Kausivaihtoehdot

Työaikaa voidaan kohdistaa kausivaihteluiden mukaan. Yli työkorvaukset vähenevät.

Työn tuottavuus

Parempi työilmapiiri. Sairauseräily vähenevät. Työn tuottavuus nousee, laatu paranee.

Kilpailukyky kohenee

Helpottaa työn teettämistä ruuhka-aikoina. Koneiden käyttöaste paranee. Kilpailukyky kohenee.

* Lähde: Tampereen kauppakamarin kysely tällä viikolla. Vastaajia 333

Kari Happonen, Elina Saarikoski

ROOLIPELIHAHMOT

Tracon kerää Suomen parhaat

Tracon-tapahtuma kerää Tampere-taloon nyt Suomen parhaat cosplay-asut kisaamaan siitä, kuka on maailman paras.

● UUTiset A10

SOTAHARJOITUS

Suomi hyökkää nyt Ruotsiin

Suomen ilmavoimat osallistuu ensimmäisen kerran Ruotsin ilmavoimien kansalliseen pääsotaharjoitukseen.

● UUTiset A14–15

EKSOPLANEETAT

Suuntana Proxima b

Suunnitelma lähettää miniluo-taimia lähimmän tähden tykö sai uutta potkua äskettäisestä planeettalöydöstä.

● TIEDE A26–27

TUNTIENSA

Työaikapankin avulla työt joustavat kausivaihteluiden mukaan. Tästä synnyttänyt rahakkaiden ylitöiden loppuminen.

FAKTA

Työaikapankki

- Työaikapankilla tarkoitetaan työ- ja vapaa-ajan yhteensovitusjärjestelyä.
- Työaikapankin ansiosta työntekijällä on oikeus säästää ja pitää vapaitaan joustavasti.
- Käyttöohjelmasta ja sisällöstä sovitaan paikallisesti työpaikoilla työehtosopimuksia soveltaen.
- Jos työpaikalla on käytössä useampi työehtosopimus, täytyy sopia, mitä niistä sovelletaan työaikapankkiin.
- Liittyminen on työntekijälle vapaaehtoista.
- Työaikapankin avulla tasataan muun muassa tuotannonvaihteluista aiheutuvia työajan vaihteluita.

EK:n JÄSENIITOT

29%

- EK:n mukaan kiky-sopimuksen myötä työaikapankki tuli 29 prosenttiin EK:n jäsenliittojen tesseistä. Tämä koskee 24 prosenttia EK:n jäsenyritysten palkansaajista.
- SAK:n mukaan työaikapankki oli viime vuonna käytössä noin 23 prosentissa sak-laisia työpaikkoja.
- Viime vuonna yli viidesosassa Akavan työpaikoista käytettiin työaikapankkia.
- Jokainen päättää henkilökohtaisesti työaikapankkiin liittymisestä, tuntien kerryttämisestä ja purkamisesta.
- Tarkoituksena on parantaa yrityksen kilpailukykyä, työntekijöiden työssä jaksamista ja ottaa huomioon työntekijöiden yksilölliset tarpeet.
- Työaikapankkiin voidaan valita yksi tai useampi säästettävä erä.
- Säästettäviä eriä voivat olla esimerkiksi lisä- ja ylitöet, vuosiloman säästövapaa, pekkaspäivät, liukuvan työajan tasausevät.
- Työntekijällä pitää olla oikeus päättää, mitä eriä pankkiin siirretään.
- Esimerkiksi ylityötä siirrettäessä vaihtoehtoja ovat: korotusosa maksetaan palkan yhteydessä ja perustunnit pannaan pankkiin, tai perustunti maksetaan ja korotusosa pankkiin, tai sekä korotusosa että perustunnit pankkiin.

KÄSITE-ERO

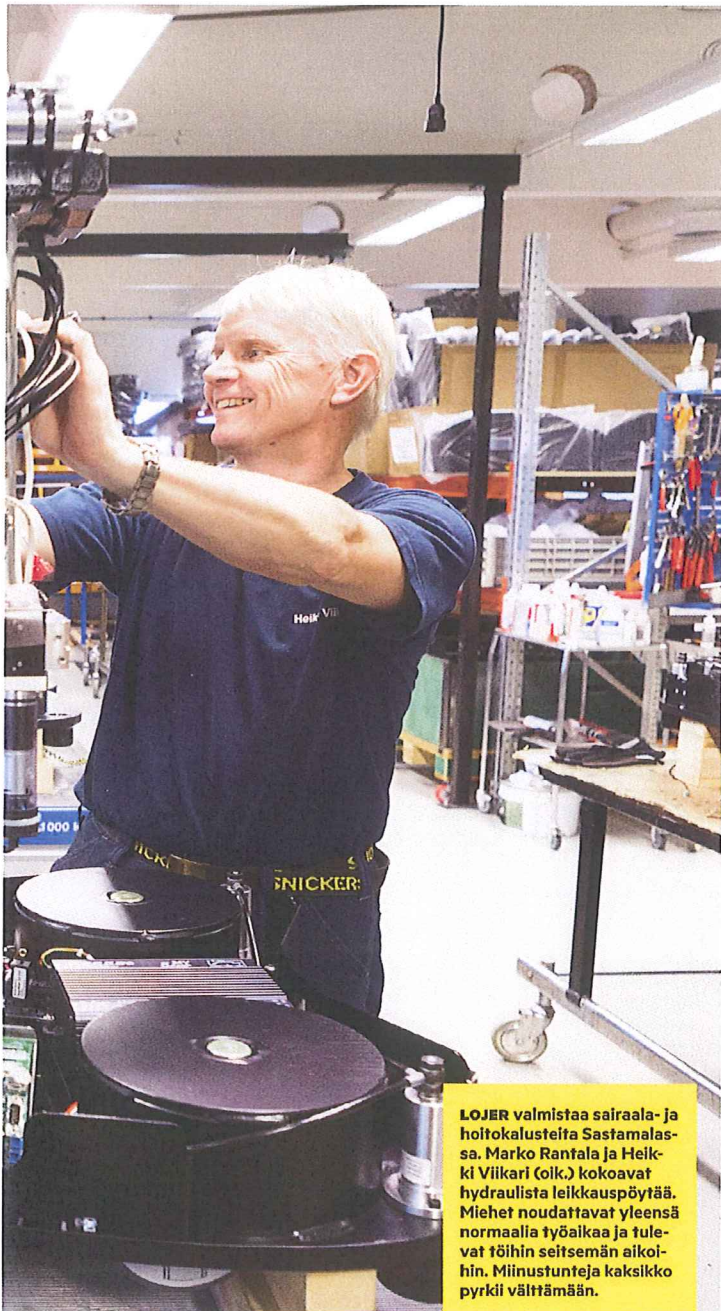
- Työaikapankki on käsitteellisesti eri asia kuin vuosilomalaan ja työaikalaan mukaiset työaikajoukot.
- Tällaisia työaikajoukkoja ovat esimerkiksi vuosiloman säästäminen, lisä- ja ylityön korvaaminen vapaana sekä lomarahavaihto vapaaksi.
- Myöskään liukuva työaika ei sellaisenaan ole työaikapankki-järjestelyä.

HERRA

hyötyvät työntekijät ja yritys. Napinaa on

KARI HAPPONEN TEKSTI // TIMO MARTTILA KUVAT

LOJER valmistaa sairaala- ja hoitokalusteita Sastamallas. Marko Rantala ja Heikki Viikari (oik.) kokoavat hydraulista leikkauspöytää. Miehet noudattavat yleensä normaalia työaikaa ja tulevat töihin seitsemän aikoihin. Miinustunteja kaksikko pyrkii välttämään.

Mullaontyöaika-pankki kaksi tuntia miinuksella. Piti lähteä puimaan, sanoo sastamalainen Heikki Viikari.

Työkavereista Marko Rantalalla plus-tunteja on tällä hetkellä 30. Tarpeen vaatiessa säästössä olevilla tunneilla voi lyhentää tulevia työpäiviä.

–Joskus täytyy olla kesken työpäivän pois, esimerkiksi lasten takia, sanoo Merja Saari, jolla työaika pankissa plus-tunteja on 65. Hän sanoo, ettei ole tarkoituksellisesti kerryttänyt pankkia, vaan plussaa tulee, kun kiireaikoina painaa pitempään töissä.

–Mielellään saldoa ei päästä miinukselle. Harmittava, kun täytyy tilanteen tasaamiseksi tehdä pitempiä päiviä, sanoo Rantala.

Arttu Kaasalainen puolestaan sanoo, ettei ota miinustuntien paikkaamisesta stressiä. Hänellä pankki on 10 tuntia miinuksella.

–Jos vaikka puoli tuntia tekee normaalia pitempää päivää, niin tilanne kuittuu aika nopeasti, Kaasalainen sanoo.

SASTAMALALAISESSA sairaala- ja hoitokalusteita valmistavassa Lojer Oy:ssä työaika-pankki on ollut käytössä kymmenen vuotta.

Kun työntekijä laittaa kulkukorttinsa lukijaan, saa hän reaaliaikaisen tiedon työaika-pankkinsa saldosta.

Pääluottamusmies Raine Tienhaaralla näyttää olevan 80 tuntia plussaa.

–Emme vaihtaisi työaika-pankkia pois. Työajat joustavat työtilanteen ja työntekijän omien tarpeiden mukaan, kehuu Tienhaara.

Tunnit tasataan kerran vuodessa. Vuositasolla työntekijällä voi olla miinustunteja 30 ja plus-tunteja 80.

Näissä rajoissa kukin saa säätää työaikansa henkilökohtaisen tilanteensa mukaan ilman, että esimieheltä tarvitsee pyytää lupaa.

Minimissään yhden työpäivän pituus on neljä tuntia ja maksimissaan 12 tuntia.

–Työaika-pankki vaikuttaa positiivisesti työtyytyväisyyteen, sanoo Lojerin toimitusjohtaja Ville Laine. Sairauspoissaoloja yrityksessä on ”todella vähän”.

Koska käytössä on kuukausipalkka, ei työpäivän pituudella ole vaikutusta ansioihin.

Työaika-pankin avulla yritys pystyy toimimaan joustavasti. Lojerin toiminnalle ovat ominaisia voimakkaat kausivaihtelut. Talvella on yleensä kova kiire ja kesällä hiljaista.

–Työvoima joustaa työkuorman mukaan. Kun on vähän töitä, ollaan kotona, kiteyttää Laine toimintamallin.

Yrityksen vinkeistä kyse on myös tuottavuudesta. Laineen mielestä on tärkeää kiinnittää huomiota työajan laatuun, ei niinkään määrään. Tämä kuuluu moderniin työelämään.

ENNEN KUIN työaika-pankki otettiin Lojerissa käyttöön, tehtiin yhtiössä runsaasti ylityöitä.

Käytännössä yksikään ylityönä tehty tuote ei Laineen mukaan ollut kannattava. Ylityökustannukset söivät ohuet katteet.

–Yrityksen sisällä ymmärrettiin laajalti, että ylityökulttuurista on syytä päästä eroon, Laine toteaa.

Napinaakin työaika-pankin käyttöönotosta syntyi, koska rahakkaat ylityöt loppuivat.

–Osa koki menettävänsä, mutta kun opittiin näkemään, minkä vapauden järjestelmä toi omaan elämänhallintaan, unohtui asia, Laine sanoo.

LOJERISSA työaika-pankin käyttö on varsin jakautunutta.

Noin kolmasosa henkilöstöstä käyttää mahdollisuutta säännöllisesti hyväkseen, kolmasosa jonkin verran ja kolmasosa ei käytännössä lainkaan.

Työaika-pankkiin voi käyttää normaaleja työtunteja. Sinne ei voi siirtää vuosilomaa eikä pekkaspäiviä.

Jos lojerilainen tekee 12-tuntisen työpäivän, neljä tuntia siirtyy työaika-pankkiin.

Jos vapaita ei pysty vuositasolla pitämään, on yrityksen mahdollista lunastaa tunnit (rahalla) tietyllä kertoimella korotettuna.

Mikäli saldo on tarkasteluhetkellä miinuksella, keskustellaan, miksi tilanne on tämä ja pyritään saattaamaan saldo lähemmäs nollaa.

Jos tilauskanta on poikkeuksellisen alhainen, on työntekijöitä kannustettu lisäämään miinustunteja.

–Tämä on paras tapa sopeuttaa kapasiteettia nopeasti ja välttää yt-neuvottelet, Laine sanoo.

Lähtökohtana on, että lomautusten sijasta käytetään työaika-pankkisäästöjä.

Kymmenen viime vuoden aikana Lojerissa on ollut pari kahden viikon lomautusjaksoa. Ilman työaika-pankkia lomautukset olisivat olleet selvästi pidempiä ja koskenet suurempaa osaa henkilöstöstä.

YRITYKSISSÄ kiinnostus työaika-pankkiin kytkeytyy toiminnan luonteeseen.

Järjestelmä on levinnyt etenkin firmoihin, joilla on toiminnassa merkittäviä kausivaihtelua.

SAK:n selvityksissä on käynyt ilmi, että työntekijät vastustavat työaika-pankkia osittain siksi, että ansiotason pelätään heikkenevän. Tätäkin suurempi pelon aihe on se, että joustojen arvellaan hyödyttävän vain työnantajaa.

–Ihmiset kokevat, että yritys yrittää päästä halvemmalla, kun ylityöt tehdään yhden suhde yhteen. Työntekijä kokee, että häneltä viedään rahaa, sanoo SAK:n kehittämispäällikkö Juha Antila.

Toinen ongelma liittyy vapaan pitämiseen. Työntekijä haluaisi sijoittaa vapaan esimerkiksi juhlapyhän yhteyteen, mutta työnantajalle jokin muu ajankohta olisi tarkoituksenmukaisempi. Työntekijää ärsyttää, kun töissä on venytyä, mutta pormo ei toiveita kuuntele.

Lojerin Ville Laineen mielestä keskustelu työaika-pankista tyssä aika nopeasti järjestelmäkysymyksiin.

–Aletaan vääntää detaljeista, siitä, min-käläisillä kertoimilla ylityötunteja viedään pankkiin, Laine sanoo.

Laine kehottaa yrityksiä kokeilemaan työaika-pankkia. Jos se ei tunnu istuvan yritykseen, palataan vanhaan systeemiin.

SAK:N lakimiehen Anu-Tuija Lehdon mielestä työaika-pankkeja on valitettavan vähän käytössä.

Lehdon mukaan oman mallin työstäminen yrityksessä voi tuntua liian vaikealta.

–Työntekijät haluavat työntekijälähtöisiä joustoja. Kun niihin ei suostuta, ei tule sopimustakaan työaika-pankista, Lehto sanoo.

Hänen mielestään yrityksiä tulisi auttaa työaika-pankkien rakentamisessa. Lehto toteaa, että työmarkkinaosapuolet ovat yrittäneet laatia yhteisiä pelisääntöjä siinä kuitenkin onnistumatta.

Jatkuu seuraavalla aukeamalla →